

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

Biserica și sociologia.

Chiar și ochiul laic trebuie să observe că poporul nostru în ultimii 30 de ani a trecut prin o fază de profunde schimbări sociale. Democrația a produs convulsii grave în acel admirabil organizat imperiu roman necum să nu fi atins și poporul nostru.

Ateismul, sectarismul, concubinajul și celelalte metehne noi până acum nu le-am pus în legătură cu marile schimbări sociale, ci simplaminte le-am explicat cu insuficiența muncii preoțești, ori realitatea este cu totul alta. În teorie am susținut și susținem și azi ca nu se găsesc Români cari să-și vândă legea pentru un blid de linte, dar în realitate avem zeci de mii de Români cari au socotit că mijlocul mai bun de a scăpa din mizeria economică este să-și părăsească legea.

Nici azi nu credem poate că capitalul străin care este în stare să aservească intereselor sale un popor întreg poate da lovituri grele și unei biserici, unei credințe. Nici până azi nu avem o icoană clară ce dușmani mari ai bisericii pot fi comunicația tot mai estinsă, presa tot mai puternică și politica fără Dumnezeu. Este perfect adevărat, ca înainte vreme preotul cu satul lui întreg forma o familie mare care ierta totul părintelui ei, dar tot așa nu poate tăgădui nimeni că azi în urma liberalismului pe toate terenele de cultură, familia de mai înainte a preotului se îndepărtează, crescând de el și nu numai că nu-i mai iartă nimic, ba dincontra încearcă așa din plăcere să-i așeze în cărcă răspunderea pentru toate relele din lume. Este timpul să ne întrebăm: putem face față timpurilor de azi cu fenomenele lor sociale biciuind și stimulând la muncă preoțimea ori că s'ar cere o activitate fățișe și energică a întregii biserici urmând cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos. „Nu gândiți că am venit să aduc pace pe pământ, nu am venit să aduc pace ci sabie”.

Adecă spunea Mântuitorul lumii, ca nu se va împăca cu judecata lăsătoare și interesată ci va duce războiul până la sfârșit contra tuturor răutăților și nedreptăților omenești. Biserica noastră în același timp este acuzată că face numai ritualism, dar și sfătuită și oprită să nu se amestece în nimic.

În creșterea copiilor nu are ce căuta biserica; în politică totașa și așa mai departe.

Este extrem de greu să înțelegi cum se poate cere dela o biserică în același timp și activitate și pasivitate.

În Austria bunăoară există o foarte puternică presă bisericească cotidiană. Presei anti-creștinești nu-i place lucrul acesta de loc, dar nu are ce face fiindcă atunci când este lovită biserica în genere sau un preot în special presa creștină se ridică în cor cu distinși ziariști în reverență care dau admirabil mânu și știința și biciul.

Și acolo poți insulta biserica sau învățătura ei, dar trebuie să fi așteptat, că sute de condeie te pisează mălai mărunț.

Și nu este teren de manifestare omenească unde slugii lui Hristos să umble cu căciulile în mână, ca la momentele potrivite să le arunce jos în loc de umilire în fața puternicilor zilei, dincontra, crezul creștin este apărat față de orișicine cu mijloacele cari se impun.

Noi cei de azi umili slugi ai lui Hristos și ai poporului atâta mângâiere vrem să avem ca urmașii noștri cari vor veni după noi la o sută de ani să știe că ne-am dat seamă de greutatea lor când în reprezentanța bisericii lui Hristos vor trebui să iese pe teren și să deie războiul între bine și între rău, așa cum îl cere Domnul nostru Iisus Hristos, neîntrebând lumea că-i pe plac sau nu.

Satul nostru de azi „fundamentul națiunii” este necruțător față de preotul său, așezându-l pe tribună și arătând lumii ce plătește în toată privința, sociologia, aceasta mare și frumoasă

știință cere în numele adevărului și al vitalității neamului ca preotul să ieie condeiul în mână și apoi și el la rândul său să așeze pe tribună satul cu virtuțile și cu defectele lui pentru că așa cere sfântul adevăr și interesele superioare ale neamului.

Și dacă Dumnezeu va vrea, din scrierile preoților, fiindcă numai ei cunosc satele așa cum sunt, se va închea cea mai mare și cea mai valoroasă operă de sociologie românească cu folos pentru neam și pentru stat.

Dr. Ștefan Cioroianu
protopresbiter.

Străduințe religioase.

De : Prof. **Constantin Rudneanu**

Între multiplele ocupațiuni ale omului intelectual de diferite specialități, preocupările religioase vin adeseori și bat la pragul conștiinței noastre. Ele se impun sub diferite forme după felul de gândire al omului. Omul și'n mijlocul celor mai accentuate clipe de bucurie sau de desnădejde se întreabă mereu, dacă fără suflul religios, atât de necesar, mai poate fi viață culturală?

Retrași cu gândurile noastre putem în singurătatea zilelor să medităm asupra întâmplărilor zilnice, avem atâtea cazuri de observație, apar atâtea cărți nouă, cu un conținut diferit încât mintea noastră este veșnic frământată de atâtea lucruri demne de amintit și de trăit, încât dacă le-am trece cu tăceră ar fi un mare neajuns. Toate cazurile ce le raportăm la existența noastră sunt trăiri ale vieții noastre, de destăinuire, de întâmplări curioase din care adeseori tragem învățăminte folositoare pentru viitorul ce ne așteaptă.

Preocupările culturale au acea întrebare demnă de relevat, dacă cultura care nu-i altceva decât o sumă de cunoștințe dobândite și cari l-au transformat pe om în senzul moral al cuvântului — cultura aceasta trebuie sau nu ca să aibe o latură religioasă, chiar dacă ea ar fi privilegiul unei elite de oameni?

Cercetătorii istoriei culturii umane ne spun că toate culturile umane dela începutul existenței lor au avut o latură strict religioasă, ea a fost fundamentul, pe care s'a clădit toate celelalte cunoștințe. Omul în concepția filosofică e veșnic cu gândul spre Dumnezeu și înainte de apariția religiei creștine observăm cum flința omenească a avut preocupări de ordin spiritual religios, omul terțiar pictează pe

zidurile peșterii dela Altamira diferite divinități, are o preocupare spiritualistă — și dela acest om și până la gândurile pline de entuziasm ale marelui sculptor francez Rodin — omul a străbătut imensul drum, greu, dar plin de încredere al religiozității.

Și cercetările recente în domeniul arheologiei, acelei științe minunate care cu ajutorul rămășițelor mute ale omului, instrumente, obiecte de lux, de casă, arme, — descifrează trecutul plin de cultură al omului care a trăit cu sute și mii de ani înainte de Hristos. Istoria artelor deasemeni ne dă contribuțiuni frumoase la înțelegerea marilor și fundamentalelor probleme religioase. Și dela celebra carte a lui **Winckelmann (1764) „Istoria Artelor“** și până în zilele noastre s'au făcut progrese uimitoare în domeniul arheologiei și al istoriei artelor. Mă gândesc la nebunii zilelor noastre, cari se străduiesc ca să înlocuiască religia creștină cu atâtea discipline și teorii searbăde. — ei vor să dărâme icoana sfântă a lumii religioase și să o înlocuiască cu violența gândului satanic, — dar edificiul spiritual nu-i construit din materia trecătoare. Și câte idei nobile nu ni-se arată în diferite tratate de esență spirituală, putem evita răul, putem cerne binele, înlăturind putregaiul cutropitor de infecție spirituală.

Mulți sunt cei cari clevesc contra a tot ce-i bun și demn de remarcat cu graiul viu sau înscris — oameni cari din cauza micimii sufletului lor vor să oprească orice progres, dar nu reușesc, fiindcă vocea lor stinsă sună în pustiu, sinedriile lor n'au nimic de a face cu tot ce numim *bine, adevăr și dragoste. Actele lor rămân izolate!*

În mijlocul vieții patriarhale a unui sat fruntaș din valea Carașului, care are o minunată așezare, cu o panoramă încântătoare, unde croncănitul ciorilor te face ca să simți natura și puterile ei, iar deasupra acestora planează gândul spre *marele Arhitect* al lumii finite și infinite, care-i *Dumnezeu Creatorul* — poți aci contempla în liniștea serilor instelate atâtea probleme de ordin religios, moral și social. De jur împrejur vin în ajutor atâția prieteni, atâția sfătuitori, autori celebri, cu diferite chestiuni, sunt aci îngrămădite următoarele cărți cu un conținut variat: *Georges Dumas: Traité de Psychologie*, vol. I și II; *Henri Bergson: L'Evolution Créatrice*, *C. Bouglé: Les Idées Égalitaire*, *W. Deonna: Les Lois et les Rythmes dans l'Art*, *C. Bouglé: Le Solidarisme*, *Alfred de Wigny: Poème D. Parodi: Traditionalisme et Democratie*, *R. W. Emerson: Essais politiques et Sociaux*, *Ștefan Zweig:*

Balzac et Dickens, Ștefan Meșu: Mânăstirile Românești din Transilvania și Ungaria, N. Iorga: Istoria Românilor, vol. III citorii; s. c. I.

Iată atâtea autori, istorici, filosofi, literați, arheologi — cu multiplele lor probleme — foarte variate, de o însemnătate deosebită, în toate găsim accentuate *problema religioasă*.

Sunt momente grele în viața omului — și atunci pentruca să poată evada din mijlocul meschinărilor și al vulgarităților, refugiul cel mai nimerit e *sfătuitorul spiritual*, autorul unei cărți instructive cu un conținut moral-religios. El îți arată calea lungă, adeseori obositoare a străduințelor religioase.

Se pun atâtea întrebări chinuitoare pe cari trebuie să le rezolvim și nu putem altfel decât atunci când glasul conștiinței e mai curat, atunci când îndoiala, nesiguranța dispar, numai în atari împrejurări putem aduce soluții vii și folositoare. Amintiri ale unui trecut nu prea îndepărtat ne predisun ca să întrezărim multe schimbări ce se vor realiza în toate domeniile vieții noastre culturale. Lucrul cel mai greu de obținut este armonia, atât de trebuincioasă vieții, ea presupune acea latură înobilatoare a sufletului uman, fără de care nu poate fi vorba de „un om cult“. Aceia cari n'au ceva din învățătura minunată a lui Iisus Hristos, greu vor putea concepe marile creațiuni ale lumii culturale, fiindcă cultura presupune o *bunătate sufletească*, o *educație deosebită* și o *morală ireproșabilă*. Cât de greu este prin urmare să devii un „om cult“. Ea este o floare rară a pământului creștin. Cultura are o valoare universală, ea poate fi împărtășită în toate straturile societății omenești.

Religia creștină desigur a satisfăcut setea de viață a atâtor mii și milioane de oameni, ea a avut acel ideal creator de suflete curate, cari și-au transformat sufletele orgolioase și egoiste în umile și curate.

De aceea zilele noastre sunt caracterizate mai ales prin aceste „sforțări religioase“, cari au de scop: reîntronarea păcii lumii acesteia atât de amenințate de războaie, plăgi sociale, — de aceea dulcea pace a lui Iisus Hristos trebuie accentuată tot mai intens. Ea trebuie să-și facă loc în lumea evoluționismului și atâtor desmoșteniți, a ateilor, și a celor însetați de duhul satanei.

Se duc războaie crâncene de exterminare a creștinismului, se lucrează pe baza unor ideologii necurate la înlăturarea vieții religioase, forțe oculte, dușmanii Crucii, operează la lumina zilei otrăvind sufletele nevinovate.

Ideile pline de erezii ale ateștilor fac vic-time în rândul celor slabi de credință, ale nevoiașilor, de multe ori în rândul semidoctilor.

Desechilibrul e vizibil, găsim atâtea suflete rătăcite, de aceea unica sforțare demnă de conținut și unica „pravilă a desrobirii sufletești“ rămâne „Evangelia“, care-l înalță pe om, arătându-i roadele sf. Duh ale bunătății, *dragostei* și ale *adevărului*.

Ca să putem rezista tentațiilor, sforțările noastre — preocupările de diferite ordine intelectuale să nu fie vane — nizuința noastră să fie mai ales *accentuarea străduinței religioase*, realizată prin sfințenia de viață. **Aceasta este cerința zilelor noastre!!**

Săptămâna.

„Iisus care le cunoștea gândurile a zis: Pentruce aveți gânduri rele în inimile voastre?“

Mateiu, 9, 4. —

După ce a părăsit Iisus fericitul Capernaum, alungând duhurile necurate din cei doi îndrăciți din ținutul Gadarenilor, a trecut cu corabia lacul Ghenezaret, spre Nazaret, în cetatea sa.

Indată ce mulținea a simțit că s'a reîntors acas, a năvălit să-L vadă și să-L asculte. „Și iată că l-au adus un slăbănog, care zăcea în pat. Iisus li-a văzut credința și a zis slăbănogului: Indrăznește fiule, păcatele îți sunt iertate. Și iată că unii din cărturari au zis în ei înșiși: Omul acesta hulește. Iisus care li cunoștea gândurile, a zis: Pentruce aveți gânduri rele în inimile voastre? (Matei, 9, 2—4).

Mobilul vindecării minunate este același, ca totdeauna: *credința și sufletul curat*. Tumultul în jurul acestei vindecări se repetă ca peste tot, la vindecarea dela Vitezda, cea din Capernaum, a orbului din naștere, a orbului Bartimeu și altele.

Fariseii pretutindeni cârtesc și se revoltă.

Materializarea cultului mozaic, nu le îngăduie să priceapă spiritualizarea lui. Ei vor forme concrete, tradiționaliste, nu inimă înfrântă și duh curat.

Iisus și de data asta se revoltă contra lor și le spune: „Căci ce este mai lesne? a zice iertate îți sunt păcatele, sau a zice: Scoală-te și umblă.“ (Mateiu 9, 5).

Și continuând își desvăluie divinitatea, spunând: Dar ca să știți că Fiul Omului are putere pe pământ să ierte păcatele, — Scoală-te a zis slăbănogului, ridică-ți patul și dute acas. Slăbănogul s'a sculat și s'a dus acas.“ (Mateiu 9, 6—7).

Puterea divinității lui Iisus s'a pecetluit și de data aceasta prin cuvânt, vindecând în contra cârtelilor fariseilor, pentru credința lui.

În cursul acestei pericope întâlnim trei momente principale și determinante în săvârșirea minunii: cunoașterea întimității sufletului slăbănogului de către Iisus, credința slăbănogului, materialismul sau empirismul fariseilor.

Ori cum am lua doctrina cristiană, peste tot întâlnim aceste trei determinante — sau în limbajul secolului al XX-lea — acești trei *coeficienți*.

Pusă lumea noastră în cadru biblic, va trebui să analizăm acești trei „coeficienți”, pentru ca să ajungem la rezolvirea problemei care se concretizează într'o singură noțiune: **mântuirea**.

*

Am fericirea să găzduiesc în parohie pe mult apreciatul nostru colaborator Dl. profesor *Constantin Rudneanu*. Cultivat cu o disciplinată pregătire de bransă, precum și cu o bogată lectură, într'o plimbare de seara a pus în discuție în toată amploarea frământarea generației tinere. Frământat câteva ore și desprins din cadrul îngust al preocupărilor locale, de această discuție, mă reîntorc acas. Din modesta bibliotecă îmi răsar scrierile lui: *Giovanni Papini*, „Viața lui Iisus”: a lui *Fr. Mauriac* „Viața lui Iisus”: *Nichifor Crainic*, *Puncte cardinale în haos*: și *Ovid Densușianu-Fiul*, „Stăpânul”.

Le răsfoiesc — nu știu a câta oară — și văd că discuțiile noastre se concretizează în fraze de savantă gândire, în aceste opere.

Slăbănogul din Nazaret, vindecat de Iisus pentru că i-a văzut și simțit credința, a fost mântuit după vorbele psalmistului: „Doamne, Tu mă cercetezi de aproape și mă cunoști, știi când stau jos și când mă scol, și de departe îmi pătrunzi gândul”. (Ps. 139, 1—2). Și iarăși în 2 Regi, 19, 27: „Dar știu când stai jos, când ieși, când intri și când ești furios împotriva Mea”.

Adecă se dovedește: atotștiința, atotcunoștiința și atotputernicia Domnului; iar pe de altă parte vedem zemflemeaua fariseilor materialişti.

În ecvația lumii noastre s'ar traduce: înălțarea spirituală a generației tinere și zemflemeaua materialistă stăpânitoare.

Întâmplător am deschis la pag. 44—45 din „Puncte cardinale în haos” a lui N. Crainic, și am citit: „Dacă există o ordine în România, ea nu se datorește exercițiului autorității, ci simțului înnăscut pentru ea, al acestui popor.... Instinctul de familie, instinctul de proprietate, instinctul de patrie, instinctul religios, care face parte integrantă din natura omenească, comu-

nismul, voind să le desfințeze: se așează împotriva naturii însăși...” La extrema individualismului democratic apare colectivismul comunist, frate bun totuși cu democrația, fiindcă e măduvă din măduva *materialismului istoric*. Va birui individualismul? Va birui comunismul?

Nu am cetit mai departe răspunsul, ca să nu mă las influențat de pronunțata gândire a dlui N. Crainic. Am deschis — iarăși întâmplător — cartea dlui Ovid Densușianu-Fiul: „Stăpânul” la pag. 230—235 și am aflat rezolvită problema materialismului, oricum s'ar lua, fie individual, fie comunizat, în mărturisirea lui *Mircea Donici*, către *Mirea* judecătorul său.

Mircea Donici este tânărul boer, crescut de un tutor cinstit, într'un mediu de perfecte condițiuni de dezvoltare a tuturor facultăților generației tinere în școlile catolice și în clasicile saloane romane. El nu s'a înstrăinat de patria sa, sub uriașele personalități a lui „frère Henri” măestru cu fruntea atât de palidă.. și ale cărui povestiri au atâta farmec, — care i-a fost copilăria cu misticismul catolic — în cursurile de clasă de lângă capela Santa Marinella, a lui „frère Umberto”, prelungirea lui frère Henri dela Santa Marinella, a lui frère Gioconda, frère Philippe, a frère Leon, Urbano, Celleste, Auguste, din colegiul Sf. Iosif. Acest tânăr crescut în saloanele princiare, a masivului palat Sirignano, în cari săptămânal se vedeau istoricele-ilustre familii romane: Monaco, Sforza, Ruffo, Caracciolo, Puci, Visconti, di Gracia... când se reîntoarce, — după bacalaureat — în patria sa în România, vorbește cu puternice sentimente de emoție și mândrie, despre „*țara mea*”, „*limba mea*”, „*frații mei*”, „*pământul meu*”, „*ceriul meu*”. Ca apoi terminând cursurile facultății de litere și cu o diplomă de profesor luată cu „magna cu laude” pentru un post să facă săptămâni întregi antișambră la cutare minister, ca în fine, după „făgăduieli” cerându-i-se cartea de membru a partidului pe care neavându-o, să fie brusc și refuzat.

Ce s'a ales din acest suflet și inteligență superioară?

Un excroc de rând. În înțeles biblic: *un păcătos de moarte*.

În fața unui judecător de tribunal — pe care prin instinct l-a simțit a fi cinstit — și-a pus frământarea sufletului pe hârtie. Și în această formă și-a justificat „excrocheria” de care a fost acuzat:

„Ce faci tu, parvenit al unei epoci înjosite când deasupra unor capacități flămânde păstrezi, prin nevăzute compromisuri, nemeritate locuri de conducere?”

Furi!

Ce faci, tu, intelectual aservit unei politici, vândut unei politici, când prin opera ta slujești doctrine înșelătoare spre a deforma, în neamul tău, o limpede voință de mai bine?

Furi!

Furați, furați cu toții! Unii bani, alții încredere, alții voințe și talante, dar toți deopotrivă, un lucru ce nu e al vostru și nici măcar nu-i aparțineți: vloga și lumina unui ideal“.

Iar ca o subliniere a mărturisirii lui Donici, vine mărturia scriitorului francez *Lucien Romier*, în cartea sa — citată de N. Crainic — „*Le carrefour des empires morts*“ în care pune întrebarea și răspunsul:

„Ce va fi în România? Răspântie de lucruri moarte unde moștenitorii caută, certându-se, comori deșarte de împărțit? Răspântie de strădanii noi la hotarele Europei cu Asia? Tinerețel român are de ales. Eu mă gândesc la acei tineri studenți, la acei tineri profesori, la acei tineri funcționari, la acei tineri ofițeri, la acei tineri ingineri... cari ambiționează pentru patria lor ceva mai bun decât un decor de principat amabil și îndolent...“ (p. 224).

Atâta dinamism pentru o viață națională ortodoxă mai demnă și mai fericită se lovește pretutindeni de un feroce materialism încadrat — în cea mai mare parte — în cataloagele cluburilor politice.

Oare slăbănogu! din Nazaret, cel din Capernaum, orbul din naștere și orbul Bartimeu, nu sunt tot atâția Mircea Donici, însuflețiți pentru o viață mai bună, dinamizați de un puternic suflet?

Iisus i-a mântuit în virtutea sufletului lor curat; fariseii îl huleau din cauza materialismului lor!

Ei au aflat mântuirea!

Va afla oare și generația noastră această mântuire?

„Tineretul român are de ales“.

Pr. Traian Constantin

Orice lucrați, lucrați din toată inima, ca pentru Domnul și nu ca pentru oameni.

Colos. III, 23.)

*

Este cu neputință pentru ei dacă au căzut, să se înnoiască iarăși spre pocăință, fiindcă ei răstignesc loruși, a doua oară, pe Fiul lui Dumnezeu și-l fac de batjocură.

(Evrei VI. 6)

Scurtă privire istorică asupra bisericii ortodoxe române din Banat.

de Pr. Constantin Târziu
licențiat în teologie.

2. Biserica ortodoxă română din Banatul Lugojului și Caransebeșului.

Ținuturile acestea răsăritene ale Banatului erau încă pela începutul secolului XVI sub ascultarea protopopilor de Caransebeș,¹⁾ cari la rândul lor erau supuși episcopilor de Geoagiu.²⁾ Această afirmare se poate face pe baza faptului că principele Ioan Sigismund Zapolya (1540—71) eliberează la 10 Aprilie 1562 o scrisoare episcopului de Geoagiu, Sava, prin care-l recomandă clerului românesc din ținuturile Hațegului și Caransebeșului pe numitul episcop. Deci Banatul Lugojului va fi supus bisericește și înaintașilor lui Sava, episcopilor Cristofor și Gheorghe de Ocna.³⁾ Cristofor a fost numit de Izabella Zapolya, regenta Ardealului, la 1557, dar nu păstorește mult și e înlocuit cu Sava, care fu scos și mai repede în favoarea lui Gheorghe de Ocna. Acesta păstori până la 1561 când fu făcut episcop de Roman, iar în locul lui fu rechemat Sava. Dar cum Ioan Sigismund proteja calvinismul acesta preferă să-și părăsească definitiv scaunul decât să-și lapede credința strămoșească,⁴⁾ motiv pentru care poate și Gheorghe și Cristofor vor fi fost înlocuiți atât de repede. Episcopul Geoagiului apune apoi și cu ea și dârzenia ortodoxismului din Banatul lugoiano-caransebeșan.

Ținuturile acestea ajung acum sub păstoria protopopilor calvini din Inidoara, cari se străduiau din răspuțeri să facă pe preoții români să propovăduiască „legea creștinească“. Și de fapt ei au și reușit un moment cu ajutorul principilor calvini să introducă în oarecare măsură calvinismul aci, căci după cum ne spune Barițiu: „nobilimea de clas'a prima și de a dou'a din Ardealu și Banatu până pe la Caransebesiu devenise reformata calviniana“.⁵⁾ Massa poporului însă nu putu fi cât de puțin calvinizată; drept dovadă avem faptul că la 7 Februarie 1584 doi nobili români din Lugoj și Caransebeș cer Vlădicăi Ghenadie din Alba-lulia (1578—85) să le dea un preot român pentru cele 60 de sate din ținutul lor, cari nu vor să

1) N. Iorga o. c. I p. 175.

2) Idem

3) Ibidem; Șt. Meteș o. c. p. 67—68.

4) Șt. Meteș o. c. p. 69.

5) G. Barițiu: „Parti alese din Istoria Transilvaniei“ 3 vol. Sibiu 1889—91. I p. 125.

audă de calvini.⁶⁾ Fiindcă protopopii româno-calvini ai Caransebeşului erau supuşi, după apunerea episcopiei Geoagiului, jurisdicţiei episcopilor româno-calvini din Ardeal, credem de cuviinţă să vorbim şi despre ei ca unii ce au fost capii oficiali ai bisericii Românilor din ţinuturile despre care vorbim.

Cel dintâiu episcop român calvin îl cunoaştem în Noemvrie 1566 şi se numeşte Gheorghe de Sân-Giorz;⁷⁾ el se plânge lui Ioan Sigismund, protectorul său, că preoţii de sub ascultarea sa — din Ardeal şi Banat — refuză să ia parte la sinoadele sale anuale, precum şi plata dajdiei de 1 florin ce i se cuvine după obiceiul vechiu.⁸⁾ Dieta din 30 Noemvrie 1566 din Sibiu îi dă tot sprijinul episcopului Gheorghe, care se întitula „episcop şi superintendent al bisericilor româneşti“,⁹⁾ şi decreteează în art. 36 exterminarea tuturor învăţăturilor religioase contrare erezului luteran şi calvin, considerând biserica românească idolatră, iar dogmele şi riturile ei de eresuri, mai departe art. 37 decreteează „că acei cari ar fi în contra deciziei de a extermina religia orientală, să stee la dispută din Biblie cu episcopul Gheorghe şi dacă n'ar voi a se întoarce la religiunea cea adevărată, unii ca aceia fie episcopi româneşti, popi sau călugări să fie scoşi din ţară. Tot poporul să asculte numai de episcopul Gheorghe şi de popii pe cari îi alege el, iar cine ar turbura pe aceştia să fie trataţi ca trădători“. ¹⁰⁾ Sinodul calvinesc ținut în acelaşi am în Dobriţin dispune ca protopopii să se îngrijească de convertirea preoţilor, ca ea să se facă din convingere şi nu din interese materiale şi sociale.¹¹⁾ Propaganda lui Gheorghe nu prinde însă, iar el se plânge „că spre scandalul public este batjocorit cu vorbe urâte şi calomniatoare şi cu diferite injurii“. ¹²⁾ La 2 Octomvrie 1567 principele comunică preoţilor plângerea episcopului lor şi le atrage atenţia că dacă nu-i vor da ascultare şi nu se vor pătrunde atât ei cât şi poporul păstorit de ei de „adevărul evangheliei“, vor fi izgoniţi din ţară. Cu toate acestea tângiurile superintendentului urmau şi la 11 Noemvrie 1567 Zapolya porunceşte tuturor dregătorilor săi să dea ajutor episcopului Gheorghe în munca sa de convertire şi să silească pe popii români să propovăduiască evanghelia în limba română.¹³⁾ Tot pe la sfârşitul anului 1567 Gheorghe reu-

şeşte să țină un sinod în reşedinţa sa din Tius,¹⁴⁾ ale cărui hotărâri fuă redactate în româneşte¹⁵⁾ în urma căruia el scrie la 14 Ianuarie 1568 bistriţenilor lăudându-se că are mulţi aderenţi împrejurul reşedinţei sale rugându-i totodată să sprijinească pe preoţii trimişi de ei la sinodul lui, pe care el îi convertise, cerând să-i trimeată şi pe protopopul lor pentru a-l converti şi pe el.¹⁶⁾ Totuşi dieta ținută la 6 Ianuarie 1568 la Turda se plânge că nici acum clerul românesc nu ascultă de episcopul calvin şi ţine tot legea cea veche, şi deaceea irebue pedepsit.¹⁷⁾ Drept mângâiere pentru slaba autoritate a episcopului Gheorghe dieta din Turda din 1569 hotărăşte ca fiecare familie românească trecută la calvinism să dea episcopului câte o ferdă de grâu;¹⁸⁾ Gheorghe însă nu se bucură mult de dajdia sa căci în acelaşi an muri.¹⁹⁾

(Urmează).

ȘTIRI

Vizitațiune canonică a făcut Prea Sfințitul Părinte Episcop Dumineca trecută în Iablașița și Plugova. În frunțașă parohie păstorită de distinsul preot Gheorghe Tătucu, Prea Sfințitul a binevoit a face târnosirea sfintei biserici. Mult popor și foarte numeroși intelectuali au asistat la acest moment sărbătoresc. În aceeași zi după masă Prea Sfințitul a trecut la Plugova unde a asistat la Vecernie.

Moartea Patriarhului sârb Varnava. În toitul marilor frământări din Statul iugoslav ce au luat naștere din cauza concordatului cu Papa, pe neașteptate a trecut în lumea dreptilor I. P. S. Sa Patriarhul Varnava. Temperament de luptător, înaltul ierarh al bisericii sârbe devine subit înofensiv celor ce cu orice preț voiau să impună acel concordat, dar lupta începută de dânsul și dispariția lui în proxismul frământărilor a creiat o stare de surescitare neprielnică exageratelor pretențiuni papale. La înmormântarea patriarhului, Biserica ortodoxă română a fost reprezentată prin P. S. Sa Episcopul nostru Vasile, P. S. Dr. Nicolae Popoviciu al Oradiei și P. S. Arhiepiscopul Irineu Mihălcescu, Vicarul sfintei Patriarhii.

Danie. Înțelegându-și rolul impus de calitatea dsale de soție de preot, dna Aurelia Dragulescu din Biserica-albă, ca nașă a bisericii, a donat suma de 1000 dinari pentru biserică și 100 dinari pe seama corului bisericesc din Biserica-albă.

6) Șt. Meteș o. c. p. 207.

7) Idem o. c. p. 74; Al. Pop o. c. p. 9.

8) N. Iorga o. c. I p. 179—180.

9) Idem o. c. I p. 179.

10) Al. Pop I. c.

11) Șt. Meteș o. c. I p. 74—75.

12) Idem o. c. I p. 75.

13) Idem o. c. I p. 75—76

14) Idem o. c. I p. 76.

15) N. Iorga o. c. I p. 180.

16) Șt. Meteș I. c.

17) Idem I. c.; Al. Pop I. c.

18) Al. Pop I. c.; N. Iorga I. c.

19) Șt. Meteș I. c.

Mulțumită publică. Preotul și credincioșii noștri din Ohabița exprimă și pe această cale mulțumirile lor comunei bisericești Brebul care li-a donat: 4 ripizi, 2 sfeșnice și un prapor mic în valoare de aproximativ 1500 Lei.

CONCURSELE.

Nr. 3984 B. 1937.

Pentru întregirea catedrei de Istoria bisericii universale și românești și Patrologie, la Academia noastră teologică din Caransebeș, se publică concurs cu termen de 60 zile socotit dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Beneficiul împreună cu acest post este: Lei 2200 salariu lunar de bază plus accesoriile, cari se plătesc în întregime din bugetul Ministerului Educației Naționale și pentru cari eparhia nu ia nici o garanță.

Profesorul ales sau numit va avea să se conformeze dispozițiilor din Regulamentul pentru Academia teologică și este obligat să propună în cadrul catedrei sale cel puțin 10 ore pe săptămână.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile consiliului nostru eparhial alăturând următoarele acte doveditoare:

- Extras de botez;
- Diploma de bacalaureat dela liceu și cea de doctor în teologie, precum și eventualele certificate despre studiile universitare de specialitate;
- Curriculum vitae în scris;
- Certificate despre serviciile anterioare, dela terminarea studiilor universitare încoaci.

Caransebeș la 8 Iulie 1937.

Episcopul diecezan:

† VASILE

* * *

Nr. 3985 B. 1937.

Pentru întregirea catedrei de Drept bisericesc, Morală și Sociologie la Academia noastră teologică din Caransebeș, se publică concurs cu termen de 60 zile socotit dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Beneficiul împreună cu acest post de profesor este: Lei 2200 salariu lunar de bază plus accesoriile cari se plătesc în întregime din bugetul Ministerului Educației Naționale și pentru cari eparhia nu ia nici o garanță.

Profesorul ales sau numit va avea să se conformeze dispozițiilor din Regulamentul pentru Academia teologică și este obligat să propună în cadrul catedrei sale cel puțin 10 ore pe săptămână.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile consiliului nostru eparhial, alăturând următoarele acte doveditoare:

- Extras de botez;
- Diploma de bacalaureat dela liceu și cea de doctor în teologie, precum și eventualele certificate despre studiile universitare de specialitate;
- Curriculum vitae în scris;
- Certificate despre serviciile anterioare, dela terminarea studiilor universitare încoaci.

Caransebeș la 8 Iulie 1937.

Episcopul diecezan:

† VASILE

Nr. 3986 B. 1937.

Pentru întregirea catedrei de Teologie practică (Liturgică, Omiletică, Catihetică și Pastorală) la Academia noastră teologică din Caransebeș, se publică concurs cu termen de 60 zile socotit dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Beneficiul împreună cu acest post este: Lei 2200 salariu lunar de bază plus accesoriile, cari se plătesc în întregime din bugetul Ministerului Educației Naționale și pentru cari eparhia nu ia nici o garanță.

Profesorul ales sau numit va avea să se conformeze dispozițiilor din Regulamentul pentru Academia teologică și este obligat să propună în cadrul catedrei sale cel puțin 10 ore pe săptămână.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile consiliului nostru eparhial, alăturând următoarele documente:

- Extras de botez;
- Diploma de bacalaureat și cea de doctor în teologie, precum și eventualele certificate despre studiile universitare de specialitate;
- Curriculum vitae în scris.
- Certificate despre serviciile anterioare, dela terminarea studiilor universitare încoaci.

Caransebeș la 8 Iulie 1937.

Episcopul diecezan:

† VASILE

* * *

Nr. 4075 B. 1937.

Pentru întregirea postului de spiritual la Academia noastră teologică din Caransebeș se publică concurs cu termen de 60 zile socotit dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Beneficiul împreună cu acest post este: Lei 4400 salariu lunar din bugetul Ministerului Educației Naționale pentru care eparhia nu garantează, plus locuință și întreținere gratuită în Internatul diecezan.

La acest post pot recurge ieromonahi sau preoți văduvi sau celibi absolvenți ai Institutului sau Academiei noastre teologice sau licențiați în teologie. Vor fi preferiți ieromonahii licențiați în teologie.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile lor Consiliului nostru eparhial, alăturând următoarele acte doveditoare:

- Extrasul de botez;
- Certificate școlar despre studiile secundare terminate;
- Diploma despre studiile teologice terminate;
- Curriculum vitae;
- Certificat despre serviciile anterioare dela terminarea studiilor încoaci.

Caransebeș la 10 Iulie 1937.

Episcopul diecezan:

† VASILE

* * *

Pentru ocuparea parohiei nou înființate de cl. I din Anina, protopopiatul Oraviței se publică din oficiu concurs cu termen de 30 zile socotit dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Beneficiile împreună cu acest post sunt următoarele:

- Sesiunea parohială primită dela Reforma agrară;
- Subvențiunea dela U. D. R. pentru care comuna bisericească nu ia nici o garanță;

3. Locuință gratuită în casa Nr. 218, pusă la dispoziție de Direcțiunea Minelor U. D. R.;

4. Birul parohial uzitat;

5. Veniturile stolare uzitate.

Impozitele comunale și cătră stat după aceste beneficii privesc pe preotul care se alege.

Doritorii de a ocupa acest post având cvalificațiune pentru parohii de cl. I își vor înainta cererile lor, adresate consiliului parohial din Anina, Prea Onoratul Oficiu protopopesic al Oraviței.

Recurenții având prealabila încuviințare a P. S. S. Episcopului diecezan se vor prezenta — cu stirea protopopului tractual — în vreo Duminecă sau sârbătoare în capela din Anina, spre a-și arăta desteritate în tipic, cântarea bisericăscă și oratorie.

Caransebeș din ședința consiliului eparhial ținută în 28 Iunie 1937.

Episcopul diecezan:

† VASILE

3—3

* * *

Nr. 3518 Șc. 1937.

Tinerii cari doresc să fie primiți în școala eparhială de cântăreți, să înainteze la consiliul eparhial cererile lor timbrate în regulă și însoțite de următoarele documente:

1. Estrasul de botez;
2. Certificatul de absolvire a cel puțin 4 clase primare;
3. Atestatul de moralitate, eliberat de Oficiul Parohial;
4. Certificatul de medical că este deplin sănătos.

Spre orientare mai comunicăm că în școală se primesc tineri cu vârsta între 18—25 de ani, iar în cazuri motivate și sub vârsta de 18 ani.

Toți elevii sunt obligați a locui în internatul școlii.

La înscrierea în școală fiecare achită taxa 100 Lei pentru înscriere.

Taxa de întreținere în internat — care se poate urca sau reduce după împrejurări — este de 4200 Lei anual. Fiind această taxă anuală, ea se poate achita în trei rate de câte 1400 Lei, anume: întâia rată la înscriere, a doua la 8 Ianuarie 1938, iar a treia la 10 Martie 1938.

Orice absență, justificată chiar, nu scutește dela plata vre-unei rate de taxă. Deasemenea, neplata vre-unei rate la timpul arătat atrage după sine eliminarea din internatul școlii, deci și din școală.

În afară de aceste taxe fiecare elev va plăti la înscriere câte 50 Lei pentru mobilier.

Elevii vor aduce cu ei rufărie de pat și tot ce e necesar la o școală cu internat.

Data începerii cursurilor se va comunica prin „Foaia Diecezană“.

Caransebeș în 2 Iulie 1937.

Episcopul diecezan:

† VASILE

Brâne preoțești

dela cele mai renumite fabrici și cu prețuri convenabile de vânzare la **Librăria diecezană.**

Aviz pentru lucrări bisericesti.

Firma

Aurel Cotârlă

sculptor, Oravița, județul Caraș

execută tot felul de lucrări bisericesti precum: Iconostase, Tronur, Strane, scaune, chivoturi, ripizi etc.

Pentru lucrări mari, ca Iconostase, etc. pot veni la fața locului pentru pregătirea planului și de-
vizului și a da toate informațiunile necesare.

Am lucrat la peste 150 bisercii, lucru ce pot dovedi cu certificate de mulțumiri din partea acelorora unde am lucrat. Premiat cu diplome și medalii de aur și argint dela expozițiile din București, Panciova, Lugoj, Sibiu.

28—52

Rog sprijinul binevoitor.

Obiecte bisericesti
dela cele mai renumite fabrici, se află de vânzare la **Librăria Diecezană.**